

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ФІНАНСІВ
Кафедра податків і фіскальної політики

МІЖДИСЦИПЛІНАРНА КУРСОВА РОБОТА

на тему:

**«Ввізне мито: особливості адміністрування та вплив на
регулювання зовнішньої торгівлі»**

Студентка групи ФУМСм – 12

Завитій І.

Науковий керівник:

к.е.н., доцент

Бондаренко Є.П.

Зміст

ВСТУП.....	3
1. Теоретична парадигма митного регулювання.....	5
2. Фіскальний ефект застосування ввізного мита при імпортові товарів і послуг.....	15
3. Проблеми здійсненні митного регулювання та шляхи їх усунення.....	19
Висновки.....	30
Список використаних джерел	33

ВСТУП

Актуальність теми. Високий рівень відкритості економіки України свідчить про важливість зовнішньої торгівлі як одного з основних чинників економічної динаміки. Разом з тим, міжнародне середовище стає все більш конкурентним і швидкозмінюваним. Відтак для України зміни у показниках зовнішньої торгівлі набувають визначального значення для забезпечення конкурентоспроможності національної економіки і стійкого економічного зростання. Йдеться про світові цінові коливання на різних ринках, що зумовлюють корекцію товарної і технологічної спеціалізації України в міжнародній торгівлі, а також про значну вразливість економіки країни до зовнішніх де стабілізаторів, особливо в умовах фінансової чи економічної кризи. У цьому контексті важливим є аналіз особливостей використання митного регулювання як інструменту, що ефективно використовується для впливу на імпорт товарів і послуг в Україну та може забезпечити підвищення конкурентоспроможності українських товарних груп на світовому ринку.

Зовнішня торгівля та використання митно-тарифних інструментів традиційно привертає значну увагу з боку провідних науковців та аналітиків. Питання динаміки структури зовнішньої торгівлі проаналізоване в роботі І. А. Гончар. У монографії А. А. Мазаракі та Т. М. Мельник визначені основні чинники, що впливають на розвиток зовнішньої торгівлі та засади в сфері регулювання зовнішньої торгівлі України. Вплив зовнішньої торгівлі на забезпечення зовнішньої стійкості економіки досліджено Т.А. Тищук. Питання динаміки зовнішньої торгівлі та особливостей торговельних відносин України з країнами СНД та ЄС досліджено у роботі І. О. Пенської, яка продемонструвала необхідність інтеграції нашої країни у світовий економічний простір на паритетних умовах як засіб захисту від загроз і викликів глобалізаційних процесів.

Метою курсової роботи є теоретичне обґрунтування та розробка практичних пропозицій щодо удосконалення використання ввізного мита в Україні в частині факторних впливів на обсяги імпорту товарів і послуг та

діяльності фіскальних органів щодо переміщення імпортованих товарів через митний кордон країни.

Об'єктом дослідження є сукупність відносин, що виникають у зв'язку із застосуванням ввізного мита при імпорті товарів і послуг.

Предметом дослідження є практика використання митно-тарифних інструментів в регулюванні імпорту.

В процесі дослідження було використано закони України, постанови Кабінету Міністрів України, укази Президента України стосовно проблем реалізації митного регулювання в Україні, міжнародні економічні угоди, нормативні документи ГАТТ/СОТ.

1. Теоретична парадигма митного регулювання

Обраний державою курс на розвиток ринкової економіки зобов'язує першочергову увагу приділяти теоретичному аналізу таких фундаментальних засобів регулювання економічних відносин, як мито, митний тариф, митна вартість, а також державному управлінню процесами регулювання митно-тарифних відносин в зовнішньоекономічній діяльності. Так, з метою удосконалення регулювання зовнішньоекономічної діяльності 1 січня 2014 р. в Україні прийняли євроінтеграційний закон "Про митний тариф України", що передбачає зменшення пільгових ставок ввізного мита на деякі готові або консервовані продукти, моторні транспортні засоби, обладнані для тимчасового проживання людей, нові легкові автомобілі, човни та катери та ін. Разом з цим питання митного регулювання набуває все нових аспектів та потребує подальшого комплексного вивчення.

Певну увагу аналізу категорій та понять митного регулювання приділено у працях вітчизняних та закордонних теоретиків економічної науки й практиків митної справи, серед яких заслуговують уваги дослідження С. Войтова, О.П. Гребельника, Г.Л. Карпенко, Т.М. Мельник, М.М. Каленського, О.Б. Єгорова, Л.М. Пісьмаченко, П.В. Пашка, В.П. Науменка, А.В. Решетніченко, А.П. Кіреєва, С.І. Юрія та ін. [4—8].

Так, Г.Л. Карпенко присвятив ряд праць аналізу проекту Закону України "Про внесення змін до Митного кодексу України". Це, зокрема, питання визначення кола складу проступків за порушення митних правил при зовнішньоекономічній діяльності, декриміналізації правопорушень у сфері митної справи, посилення адміністративної відповідальності за переміщення товарів, транспортних засобів через митний кордон України поза митним контролем або з приховуванням від митного контролю, зокрема шляхом становлення розмірів штрафів, що накладаються за такі порушення, залежно від вартості товарів, транспортних засобів тощо [8]. О.В. Березовською досліджувались сутнісні характеристики митно-тарифного регулювання як інструменту державного управління зовнішньою торгівлею України [7].

Процеси управління та регулювання митного тарифу у контексті розвитку світової цивілізації та глобалізаційних процесів досліджували С. Войтов, А.В. Решетніченко [5; 6]. Проте, зосередившись головним чином на аналізі окремих і здебільшого не пов'язаних між собою економічних, правових, організаційних, технологічних та адміністративних складових митно-тарифних відносин, дослідники, на жаль, так і не вирішили питання визначення сутності та предметної області як фундаментальних понять мита, митно-тарифних відносин, так базових інституціональних основ управління процесами їхнього регулювання. З огляду на зазначені причини, базові регулятори державної митно-тарифної політики в системі державного управління залишаються розбалансованими, функціонально суперечливими, що призводить до дегармонізації митної співпраці між Україною, ЄС та іншими країнами світу.

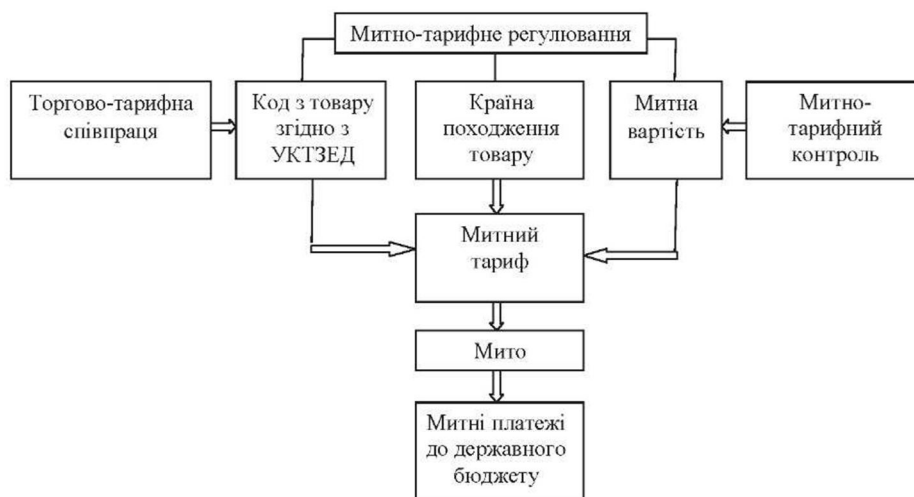
Подібний стан речей фактично залишає актуальним питання про надання зовнішній політиці України у сфері регулювання митно-тарифних відносин активного характеру, властивого країнам лідерам європейської та світової спільнот.

Основний недолік сучасної системи державного управління процесами зовнішньоекономічної діяльності в Україні обумовлений, на наш погляд, безпідставною підміною сутності розуміння "митних відносин" та їх повної залежності від "політичних процесів". Підкреслюючи залежність митних відносин від політичних процесів, головними завданнями державної митної політики О.П. Гребельник вбачає в захисті інтересів вітчизняного товаровиробника шляхом використання митно-тарифного механізму як головного інструмента підвищення загального рівня цін на імпортні товари. Подібні підходи розвивають і більшість інших авторів, обмежуючи митно-тарифні відносини системою державно-економічних і правових засобів, спрямованих на захист національних інтересів шляхом виконання фіскальних завдань. Замість розвитку якісно нової та цілісної системи державного управління процесами регулювання митних відносин, мова іде лиш про такі окремі

елементи, як митно-тарифне законодавство, організація митних союзів, укладання митних конвенцій, створення вільних митних зон. При цьому головне питання про ефективну систему управління процесами регулювання митних відносин знов і знов підміняється поняттям "митної політики", яку, на наш погляд, безпідставно ототожнюють з "діяльністю політичних інститутів суспільства" [9]. Підтвердженням тому є відсутність у Митному кодексі України і самого поняття "управління процесами регулювання митно-тарифних відносин", і необхідних для цього законів, принципів, механізмів та інших конкретних засобів їх практичної реалізації, замість яких йдеться знов-таки про митну політику як систему обмежених і невизначених принципів [1].

З метою усунення очевидних суперечностей між домінуванням гіперполітизованих підходів до сфери митної діяльності та необхідністю розвитку соціально-економічно засобів регулювання процесів ЗЕД необхідно, перш за все, розробити принципово нову й цілісну систему державного управління процесами регулювання митно-тарифних відносин, під якою слід розуміти, на наш погляд, світоглядно визначений, концептуально впорядкований і методологічно забезпечений вплив місцевих, регіональних і державних органів влади на виконання базових завдань у сфері митної діяльності. Зупинимось на аналізі світоглядних, концептуальних і методологічних вимог до управління процесами регулювання митно-тарифних відносин більш детально.

Враховуючи вкрай незадовільний стан із розумінням ролі митно-тарифних відносин у процесах державного управління і фактичну відсутність підходів до розкриття структурної будови процесів управління митно-тарифними відносинами, ми вважаємо за доцільне акцентувати увагу на необхідності розвитку таких підходів, які включали б механізми всебічного регулювання відносин між суб'єктами ЗЕД, різноманітні аспекти митно-тарифного контролю й торгово-тарифного співробітництва, наведені в узагальненій схемі (рис.1).

Рис.1. Системні компоненти митно-тарифного регулювання*

*складено на основі[5].

Існуючі методи регулювання зовнішньої торгівлі можна розділити на тарифні (митні), що ґрунтуються на використанні митних тарифів, та нетарифні - квоти, ліцензії, субсидії, демпінг та ін. Тарифні методи за своєю суттю є економічними й діють через ринковий механізм, тим самим вони спрямовані на здешевлення експорту, подорожчання імпорту, і впливаючи таким чином на фінансові результати діяльності учасників ЗЕД. Мета митно-тарифного регулювання полягає у покращенні конкурентних умов в імпортуючій країні та захисті національної промисловості, здоров'я населення, охороні навколишнього середовища, моралі, релігії і національній безпеці.

Митні тарифи можуть класифікуватись наступним чином (табл. 1).

Таблиця 1

Класифікація митних тарифів, мита та митних ставок*

Види митних тарифів	
<i>прості (одноколонні)</i>	<i>єдина ставка для одного товару чи товарної групи незалежно від країни походження</i>
<i>складні (багатоколонні)</i>	<i>встановлюються дві і більше ставок по кожному товару в залежності від країни походження</i>
Види ставок	
<i>максимальні</i>	<i>діють для країн, з якими відсутні торгові угоди</i>
<i>мінімальні</i>	<i>встановлюються по відношенню до країн, яким надається режим найбільшого сприяння</i>
<i>преференційні</i>	<i>встановлюються по відношенню до ввозу окремих товарів з окремих країн, в тому числі тих, що</i>

	<i>розвиваються</i>
<i>Види мита</i>	
<i>спеціальне</i>	<i>використовується для захисту вітчизняних виробників від імпорتنих конкурентних товарів; для попередження недобросовісної конкуренції</i>
<i>антидемпінгове</i>	<i>демпінг полягає в проникненні товарів на зовнішній ринок за рахунок зниження експортних цін нижче середнього рівня в даних країнах</i>
<i>компенсаційне</i>	<i>встановлюється у випадку ввозу на територію України товарів, при виробництві чи експорті яких використовувались субсидії</i>

*складено на основі [9].

У міжнародній практиці митне регулювання здійснюється на таких 4-х рівнях:

1. Зона вільної торгівлі. У межах цієї зони країни-учасниці скасовують між собою торгові бар'єри, зберігаючи їх при цьому відносно третіх країн. Прикладом вільної торгівлі є Європейська асоціація вільної торгівлі (ЄАВТ).

2. Митний союз. У межах митного союзу країни-учасниці не тільки скасовують всі обмеження в торгівлі між собою, але й засновують єдину систему зовнішніх торговельних обмежень, що усуває тим самим необхідність існування митної служби на внутрішніх кордонах. Відносно торгівлі прикладом митного союзу є Європейська економічна співдружність.

3. Спільний ринок, у рамках якого учасники крім свободи торгівлі користуються свободою переміщень всіх факторів виробництва (міграція робочої сили і капіталу).

4. Повний економічний союз, в якому країни-учасниці уніфікують свою економічну політику стосовно торгівлі, міграції робочої сили і переливу капіталу.

Безперечним є той факт, що Україні потрібно інтегруватися у світову економіку, а без членства в ЄС подібна інтеграція є ілюзорною. Членство в ЄС означає членство у всіх договорах цієї системи і відповідність національних законодавчих та адміністративних торговельних механізмів нормам, що містяться у цих договорах. Якщо законодавчий і адміністративний механізми держави-члена ЄС не стикуються з відповідним механізмом країни, що не є учасницею ЄС, виникають проблеми, насамперед тарифні перешкоди, які

зачиняють ринки для товарів держави — не члена ЄС чи такі, що дуже обмежують її експорт.

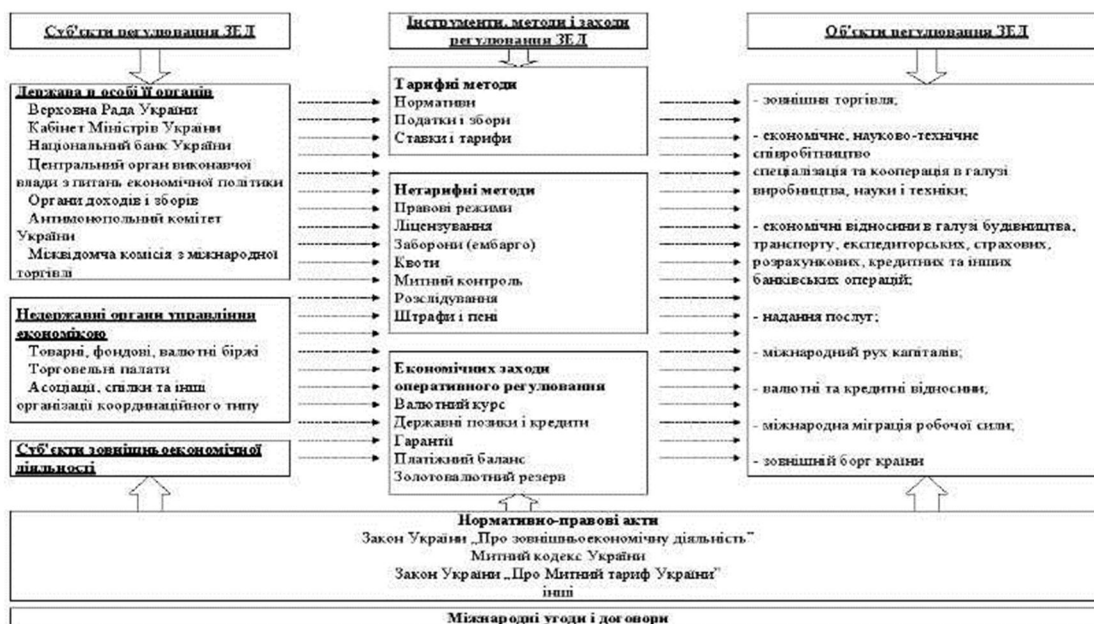
Із підписанням угоди про асоціацію з ЄС виникла необхідність оцінки зміни впливу митного регулювання на зовнішньоекономічну діяльність України. Адже регулювання ЗЕД в Україні загалом здійснюється з такою метою:

- забезпечення збалансованості економіки та рівноваги внутрішнього ринку України;
- стимулювання прогресивних структурних змін в економіці, зокрема зовнішньоекономічних зв'язків суб'єктів ЗЕД України;
- створення найбільш сприятливих умов для залучення економіки України в систему світового поділу праці та її наближення до ринкових структур розвинутих зарубіжних країн [10].

Щодо останнього пункту варто зауважити, що сьогодні процес входження у світову економіку стає євроорієнтованим, адже угода про асоціацію є важливим етапом на шляху до євроінтеграції та набуття Україною статусу повноправного члена Європейського Союзу у подальшому. Тому потребує визначення роль держави у регулюванні ЗЕД, зокрема за допомогою митно-тарифних інструментів, адже застосування ринкових інструментів і розвиток вільної торгівлі є прерогативою адаптації економік країн-учасниць. Досвід світових криз довів, що відкинути державне втручання у розвиток економік неможливо, однак державне регулювання повинно перейти на новий рівень і набути не імперативного, а найімовірніше декларативного та дискреційного характеру.

Загалом система регулювання ЗЕД охоплює:

- суб'єктів, що здійснюють регулювання, тобто вплив на систему, однак їхні дії не повинні суперечити чинному законодавству та укладеним угодам і договорам;
- об'єкти, на які цей вплив спрямовано;
- інструменти, методи і заходи регулювання ЗЕД (рис. 2).

Рис. 2. Система регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні*

Джерело: побудовано на основі [11; 12; 13].

Як зрозуміло з рис. 2, суб'єктами регулювання виступають держава, недержавні органи та безпосередньо суб'єкти ЗЕД. Держава у процесі регулювання використовує низку важелів. Загалом існує кілька підходів до систематизації інструментів, методів і заходів регулювання ЗЕД. Зокрема найбільш розповсюдженим є їх поділ на тарифні та нетарифні [14; 15], економічні (ринкові) та адміністративні [16; 17], прямі та опосередковані [18]. Деякі з дослідники ототожнюють тарифні з економічними, а нетарифні із адміністративними [15], що, на наш погляд, не зовсім правильно. Тому ми приєднуємося до думки В. В. Мацків [16] та С. М. Двигун [18] про те, що в основу цих класифікацій покладено різні ознаки, адже серед ринкових методів є водночас тарифні і нетарифні. Так, наприклад, ставки мита є ринковими інструментами і водночас тарифними методами, а валютний курс або ж позики та кредити не можуть належати до тарифних, однак, на відміну від згаданих науковців, вважаємо за доцільно виокремити їх в окрему групу інструментів - економічні заходи оперативного реагування, зважаючи також на те, що така група інструментів передбачена Законом України «Про зовнішньоекономічну діяльність» [11].

Об'єкти регулювання ЗЕД охоплюють зовнішню торгівлю, міжнародну співпрацю та співробітництво, надання послуг, міжнародний рух капіталів, міграцію робочої сили, валютні та кредитні відносини, зовнішній борг тощо.

Як слушно зазначає П.В. Пашко, «...регуляторна функція передбачає вплив з боку держави та її компетентних органів на зовнішньоекономічні відносини за допомогою засобів економічного та неекономічного (адміністративного) характеру для регулювання останніх з метою забезпечення національних інтересів та інтересів національних товаровиробників, створення сприятливих для них умов, забезпечення виконання державної політики у сфері економіки, виконання міжнародно-правових зобов'язань держави» [10].

Оскільки держава в особі її органів виступає однією з груп суб'єктів, що здійснюють регулювання ЗЕД, таким чином державне регулювання є підсистемою регулювання ЗЕД та покликане забезпечувати:

- захист економічних інтересів України та законних інтересів суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності;
- створення рівних можливостей для суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності розвивати всі види підприємницької діяльності незалежно від форм власності та всі напрями використання доходів і здійснення інвестицій;
- заохочення конкуренції та ліквідацію монополізму в сфері зовнішньоекономічної діяльності [11].

У процесі державного регулювання ЗЕД використовується низка інструментів, що потребують адаптації до європейських стандартів відповідно до угоди про асоціацію. Зокрема, зміни стосуються таких нетарифних методів регулювання ЗЕД, як правові режими.

У Законі України «Про зовнішньоекономічну діяльність» зазначено, що на території України передбачені такі правові режими для іноземних суб'єктів господарської діяльності:

- національний режим, який означає, що іноземні суб'єкти господарської діяльності мають обсяг прав та обов'язків не менший, ніж суб'єкти господарської діяльності України. Національний режим застосовується щодо всіх видів господарської діяльності іноземних суб'єктів цієї діяльності,

пов'язаної з їх інвестиціями на території України, а також щодо експортно-імпортних операцій іноземних суб'єктів господарської діяльності тих країн, які входять із Україною до економічних союзів;

- режим найбільшого сприяння, який означає, що іноземні суб'єкти господарської діяльності мають обсяг прав, преференцій та пільг щодо мит, податків і зборів, якими користується та/або буде користуватися іноземний суб'єкт господарської діяльності будь-якої іншої держави, якій надано згаданий режим, за винятком випадків, коли зазначені мита, податки, збори та пільги щодо них устанавлюються в межах спеціального режиму. Режим найбільшого сприяння надається на основі взаємної угоди суб'єктам господарської діяльності інших держав згідно з відповідними договорами України та застосовується у сфері зовнішньої торгівлі;

- спеціальний режим, який застосовується до територій спеціальних економічних зон, а також до територій митних союзів, до яких входить Україна, і в разі встановлення будь-якого спеціального режиму згідно з міжнародними договорами за участю України [11].

Згідно з умовами асоціації, сторони поступово створюють зону вільної торгівлі впродовж перехідного періоду, що не перевищує 10 років із моменту підписання «Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони». Створення зони вільної торгівлі передбачає низку змін у регулюванні ЗЕД, зокрема надання національного режиму товарам, що походять із країн-учасниць угоди, а також інших, присвячених адаптації митного-тарифного регулювання.

Отже, митне регулювання виступає підсистемою державного регулювання ЗЕД і регулює основні аспекти переміщення товарів через митний кордон.

Згідно зі ст. 1 Закону України «Про зовнішньоекономічну діяльність», митне регулювання - це «...регулювання питань, пов'язаних із встановленням мит та інших податків, що справляються при переміщенні товарів через митний

кордон України, процедурами митного контролю, організацією діяльності органів митного контролю України» [11].

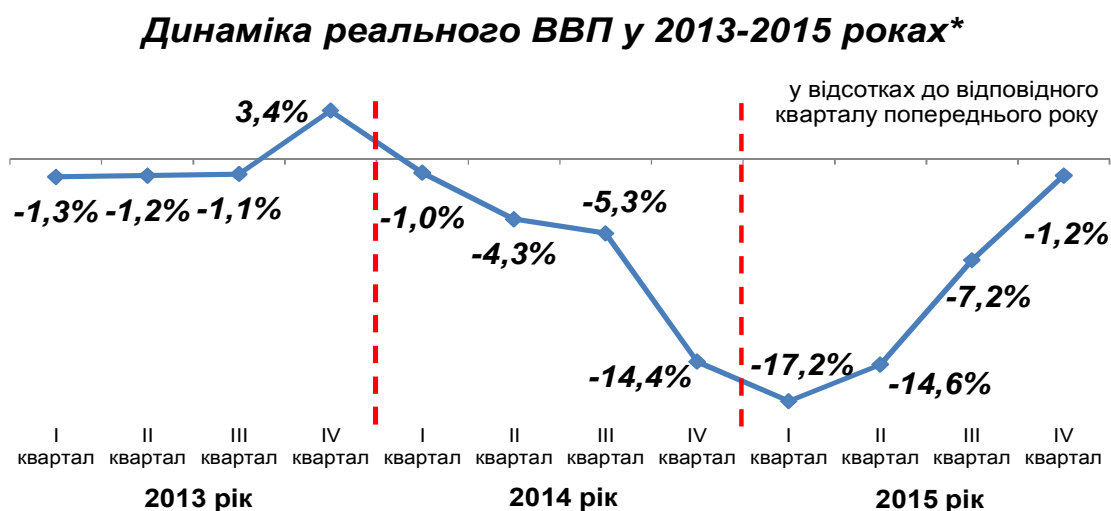
Частиною 2 «Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським Співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони» передбачено поступове скасування мит, зборів та інших платежів, пов'язаних із зовнішньою торгівлею, а також заборонаю на запровадження їх нових видів. Документом визначено, що сторони зменшують або скасовують ввізне (імпортне) та вивізне (експортне) мито на товари, відповідно до затверджених графіків, у яких передбачено застосування митних квот і поступове скорочення митних тарифів як зі сторони України, так зі сторони інших учасників угоди.

Отже, підписання та поступове запровадження положень, передбачених угодою про асоціацію, зокрема у сфері митного регулювання, не повинні різко відобразитися ані на фіскальних, ані на регулюючих властивостях митних платежів за умов порівняної збалансованості експорту та імпорту, адже, по-перше, митним платежам притаманна тенденція до зниження їх значення і у податкових, і в сукупних надходженнях бюджету, адже вони поступаються іншим податкам за обсягами надходжень, зокрема податкам на споживання, по-друге, частка податків на експорт та імпорт у відповідних базах нарахування залишається низькою, що не свідчить про суттєві регулюючі властивості, по-третє, повне та часткове скасування митних платежів передбачається здійснювати поступово впродовж перехідного періоду. Отже, однозначно можна стверджувати про те, що угода про асоціацію буде більш вигідною для української сторони за умов позитивного торговельного балансу, тому подальші дослідження доцільно зосередити на оцінці структури експортно-імпортних операцій за регіональною спрямованістю і товарними групами та відповідній оцінці митного тарифу за цими ж ознаками з метою пошуку можливостей подальшої оптимізації митного тарифу відповідно до угоди про асоціацію та фіскально-регулюючих потреби.

2. Фіскальний ефект застосування ввізного мита при імпорті товарів і послуг

На розвиток вітчизняної економіки у 2015 році мали суттєвий вплив негативний зовнішньоекономічний фон, несприятлива цінова кон'юнктура на світових товарних ринках, зокрема на основні товари українського експорту – чорні метали, добрива та залізорудну сировину, зернові, застосування торговельних обмежень з боку Російської Федерації, а також втрата виробничих потужностей, інфраструктури та руйнування господарських зв'язків через військовий конфлікт на сході України.

Усі ці зовнішні фактори призвели до формування тимчасових дисбалансів на валютному ринку, внаслідок чого у перші чотири місяці поточного року в Україні продовжувались девальваційні та інфляційні процеси. Така негативна ситуація знайшла своє відображення на динаміці макроекономічних показників.

* без урахування тимчасово окупованої території АР Крим і м. Севастополь, у 2015 році у т.ч. без частини зони проведення АТО

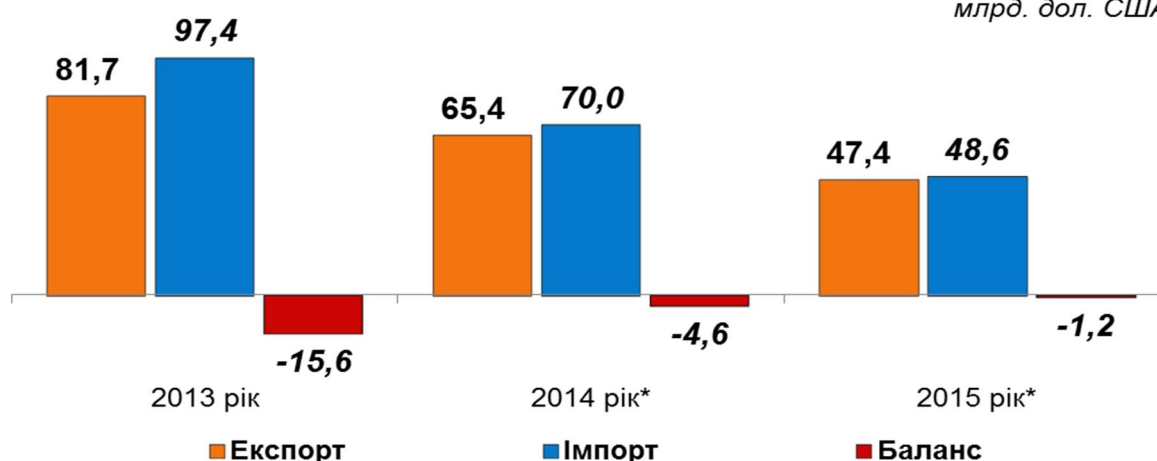
Рис. 3. Динаміка ВВП України в 2013-2015 роках*

Складено автором на основі даних ДССУ.

За попередніми даними Національного банку України, у 2015 році експорт товарів та послуг становив 47,4 млрд. дол. США, а імпорт товарів та послуг – 48,6 млрд. дол. США. Порівняно із 2014 роком експорт товарів та послуг скоротився на 27,6 відсотка, а імпорт – на 30,7 відсотка.

Експорт, імпорт та зовнішньоторговельний баланс товарів та послуг у 2013-2015 роках

млрд. дол. США

* без урахування тимчасово окупованої території АР Крим та м. Севастополь

Рис. 4. Динаміка імпорту, експорту та зовнішньоторговельного балансу в 2013-2015 роках*

Складено автором на основі даних ДССУ.

Вищі темпи падіння імпорту товарів та послуг ніж експорту зумовлені тривалим зниженням економічної активності, зменшенням купівельної спроможності домогосподарств, девальвацією гривні та зниженням споживання енергоресурсів.

Суттєве погіршення умов зовнішньої торгівлі, військовий конфлікт на сході України та девальвація гривні призвели до скорочення експорту товарів у 2015 році на 30,5 відсотка до 35,1 млрд. дол. США, зокрема, мінеральних продуктів – на 49,5 відсотка, машин, устаткування, транспортних засобів та приладів – на 42,7 відсотка, чорних і кольорових металів та виробів з них – на 38,8 відсотка, продукції хімічної промисловості – на 34,8 відсотка.

Імпорт товарів за підсумками 2015 року скоротився на 33,5 відсотка до 38,3 млрд. дол. США, що було зумовлено послабленням курсу гривні, скороченням внутрішнього попиту, більш стрімким зниженням цін на енергоресурси та меншими фізичними обсягами імпорту природного газу.

Зниження імпорту товарів відбулося за всіма товарними групами, зокрема, продовольчих товарів та сировини для їх виробництва – на 43,5 відсотка, чорних і кольорових металів та виробів з них – на 41,1 відсотка, машин, устаткування, транспортних засобів і приладів – на 31,4 відсотка,

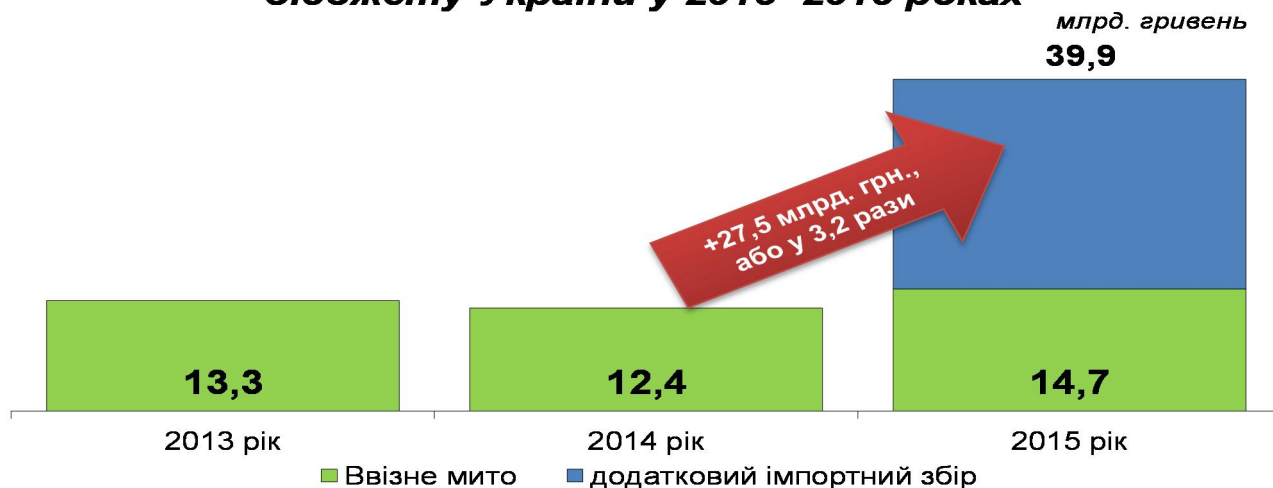
➤ доходів від зовнішньоекономічної діяльності надійшло у сумі 202308,6 млн. грн., що на 81978,0 млн. грн., або на 68,1 відсотка, більше ніж за 2014 рік, та становить 102,6 відсотка річного показника доходів від зовнішньоекономічної діяльності.

Надходження до Державного бюджету України податків на міжнародну торгівлю та зовнішні операції становили 40300,8 млн. гривень.

Найбільшу питому вагу в цих надходженнях має ввізне мито (99 відсотків), обсяг надходжень якого до бюджету за результатами 2015 року дорівнював 39881,0 млн. грн., що становить 106,6 відсотка затвердженого показника на рік (зі змінами).

З 1 січня 2015 року всі надходження ввізного мита обліковуються за загальним фондом державного бюджету (відповідно до Закону України від 28.12.2014 №79 «Про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо реформи міжбюджетних відносин» до загального фонду державного бюджету зараховуються надходження ввізного мита з нафтопродуктів і транспортних засобів). Проти 2014 року надходження збільшились у 3,2 рази, або на 27492,4 млн. гривень.

Динаміка надходжень ввізного мита до Державного бюджету України у 2013–2015 роках

Рис. 6. Динаміка ввізного мита і додаткового імпортного збору до Державного бюджету України*

Складено автором на основі даних ДФСУ.

Значне падіння обсягу імпорту товарів (за даними Державної служби статистики, імпорт товарів за 2015 рік до попереднього року зменшився на 31,1

відсотка) було компенсовано істотним зростанням курсу гривні до долара США (за даними Національного банку України, середньорічний курс гривні до долара США за 2015 рік збільшився на 83,8 відсотка). Крім того, з метою стабілізації платіжного балансу України з 26 лютого 2015 року було запроваджено додатковий імпорتنний збір (Закон України від 28.12.2014 №73), (на сьогодні даний митний платіж не справляється), від якого у 2015 році надійшло 25198,3 млн. гривень.

3. Проблеми здійсненні митного регулювання та шляхи їх усунення

На сьогодні міжнародна спільнота розробила низку правил, які покликані забезпечити уніфікацію митних процедур, що здійснюються митними органами різних держав, та створити сприятливі умови для митного регулювання зовнішньої торгівлі. Усе це відбувається шляхом скорочення часу проведення митних контрольних заходів та усунення підстав для проведення суцільного догляду експортно-імпортних товарів. Варто зазначити, що обрання тих чи інших форм митного контролю та митного оформлення товару здійснюється за результатами використання системи управління ризиками, яка базується на методах аналізу ризиків. Окрім того, митні органи організують проведення митного контролю на підставі визначеної вірогідності наявності порушень митного законодавства суб'єктом зовнішньоекономічної діяльності у конкретній партії товару.

Відмітимо, що митне регулювання зовнішньоекономічної діяльності є одним із діючих засобів, що застосовуються з метою державної підтримки та стимулювання розвитку експортного потенціалу країни. Міжнародна торгівля є важливим аспектом для країн у взаємовідносинах між собою. Міжнародні відносини між державами постійно розвиваються, відповідно, змінюються міжнародно-правові основи митного регулювання зовнішньоекономічної діяльності. Лібералізація міжнародної торгівлі призводить до структурних змін у внутрішній економіці. Розвиток міжнародних зв'язків, а саме міжнародної торгівлі, несе в собі певні ризики, які потрібно враховувати, по можливості нівелювати, а тому виникає потреба в методологічних дослідженнях та вивченні даної тематики. Виникає необхідність у комплексі заходів щодо регулювання зовнішньоекономічних зв'язків для сприяння зовнішньоторговому обігу та зменшення митних бар'єрів. Усе це потребує поглибленого аналізу, узагальнення, розуміння міжнародно-правових засад митного регулювання зовнішньоекономічної діяльності.

Під впливом норм міжнародних договорів, що стосуються питань митного регулювання зовнішньоекономічної діяльності, видозмінюються

функції митних органів у сфері регулювання зовнішньоекономічної діяльності, організації митних органів та всієї митної справи. Інституціональна складова механізму міжнародно-правового регулювання зовнішньоекономічної, митної діяльності є великою прогалиною в науці міжнародного права, тому питання міжнародної діяльності з удосконалення митного регулювання зовнішньоекономічної діяльності практично не досліджено, також практично не здійснювався комплексний аналіз проблем, як виникають.

Митне регулювання зовнішньоекономічної діяльності створює правову основу міждержавних відносин, виступає засобами підтримки миру та безпеки, розвитку міжнародної співпраці, захисту основних прав і свобод людини та забезпечення законних інтересів держави й інших суб'єктів міжнародного права.

В умовах формування конкурентоспроможної економіки держави завдання територіальних митних органів полягають у контролі руху товарів, гарантуванні безпеки інтересів держави, урахуваючи усі можливі ризики, та наповненні державної скарбниці. Визначення механізмів забезпечення дієвості та ефективності митного регулювання зовнішньоекономічної діяльності, у тому числі й розгляд питань виникнення митних ризиків, отримало досить широке поширення в науковій літературі, навчальних посібниках.

Слід зазначити, що митні органи категорію «ризик» розуміють у контексті наявності порушень митного законодавства, що спрямовані на ухилення від виплати належних митних платежів або незаконного переміщення товарів. Саме тому слід наголосити на існуванні об'єктивних показників, критеріїв, індикаторів ризику на всіх етапах ведення зовнішньоекономічної діяльності, які беруться до уваги представниками митних органів.

Основні показники ризику:

I. У зовнішньоекономічних контрактах:

- відсутність предмету угоди, не визначено товар та його кількісні й цінові показники;

- контрагенти угоди є взаємозалежними особами або є агентами експортера на ринку країни імпорту (дилери, дистриб'ютори);

- одна зі сторін контракту зареєстрована в офшорній зоні або угодою передбачається проведення розрахунків через банк, який розташовано в офшорній зоні;

- передбачена наявність посередника по угоді.

II. По розрахунках за зовнішньоекономічними угодами:

- фактурна та митна вартість товару;

- невідповідність ціни товару ціні аналогічних та подібних товарів;

- розрахунки зустрічною поставкою товару (бартерні угоди, переробки давальницької сировини);

- форма та порядок проведення розрахунків не відповідають чинному законодавству (наприклад, через третіх осіб).

III. При перевезенні товарів:

- нетрадиційний маршрут перевезень;

- використання виду транспорту, що не відповідає властивостям товару;

- розбіжності між вагою товару та його об'ємом, вагою брутто та нетто;

- розбіжності в товаросупровідних документах стосовно опису товару, його кількісних та вартісних показників;

- в одному транспортному засобі перевозяться товари, що потребують різних умов перевезення.

IV. При здійсненні митного контролю та митного оформлення:

- товари, відносно яких законодавчо визначені податкові пільги;

- товари, які походять із країн, що розвиваються;

- митний контроль та митне оформлення здійснюються не за місцем акредитації суб'єкта зовнішньоекономічної діяльності;

- заявляються відомості, що мають відмінності від інформації в товаросупровідних документах;

- заявлена митна вартість товару;

- країна походження товару;

- порушення цілісності вантажного відділення ТЗ або митного забезпечення;

- відсутність на товарних та транспортних документах відміток митних органів країн експорту та транзиту;
- увезення змішаної партії товарів, що підпадають під різний рівень оподаткування.

Такі основні показники (критерії) наявності ризику класифікують за напрямками (складовими частинами) зовнішньоекономічної операції. Разом із тим певна сукупність ризиків за зовнішньоекономічними операціями виявляється митними органами. Саме тому показники (критерії, індикатори) наявності ризиків за I, II, III групами виявляються митними органами при здійсненні митного контролю та митного оформлення (IV група класифікації).

Можливо також здійснити класифікацію показників ризику за місцем їхнього виявлення митними органами — у пунктах перетину митного кордону чи внутрішніх митницях або класифікувати показники ризику за специфічними властивостями товару, країною походження, фактурною та митною вартістю товару, митним платежам та ставкам мита, що застосовуються на момент митного оформлення, та ін.

Слід також акцентувати увагу на тому, що митні органи розподіляють безпосередньо товари на «товари ризику» та «товари прикриття». До першої групи відносяться товари, по відношенню до яких існує вірогідність порушень митних правил, що, своєю чергою, призводить до ухилення від сплати належних податків. Другу групу товарів утворюють товари, які з визначеною вірогідністю можуть заявлятися (декларуватись) митному органу замість ризикових товарів та мають суттєво менші суми податків та зборів.

Необхідно зазначити, що аналіз наявності ризиків щодо регулювання зовнішньоекономічної діяльності виконується безперервно, увага акцентується на виявленні джерел їхнього походження та економічних наслідків для країни імпорту. До основних об'єктів митного контролю, які ризикові або в яких можуть бути виявлені наслідки ризиків, можна віднести (табл. 2).

Деталізація об'єктів митного контролю

Об'єкти митного контролю	Характеристика
відомості зовнішньоекономічних договорів (контракти)	надаються для митного контролю
товари	переміщуються під митним контролем
транспортні засоби	використовуються для міжнародного перевезення товарів
відомості транспортних та комерційних товаросупровідних документів	надаються для митного контролю
відомості щодо «законослухняності» контрагентів контракту, перевізника, митного брокера та інших посередників	надаються для митного контролю
Результати застосування при проведенні митного контролю окремих або певної сукупності форм митного контролю	надаються для митного контролю

Тобто кожному із зазначених об'єктів митного контролю притаманні власні показники, визначення яких дозволяє митним органам здійснювати вибірковий контроль партій товарів, що мають високу вірогідність наявності порушень митних правил. Слід зазначити, що об'єкти митного контролю мають різну вірогідність ризику в залежності від заявленого митного режиму. Одна сукупність ризиків існує при експорті товарів, інші — при імпорті або при розміщенні товарів на митний ліцензійний склад, транзиті, проведенні операцій із давальницькою сировиною.

Варто зазначити, що суб'єктам зовнішньоекономічної діяльності доцільно аналізувати об'єкти митного контролю на наявність ризиків при здійсненні власних торговельних операцій з іноземними партнерами, і при цьому їхньою головною метою має бути визначення джерел виникнення ризиків та, як наслідок, їхній можливий вплив на заплановану прибутковість від проведення зовнішньоторговельної операції. На підставі такого аналізу та виявлених джерел ризику необхідно знайти шляхи їхнього усунення або вжити попередніх

заходів для зменшення їхнього негативного впливу на прибутковість зовнішньоторговельної операції.

Пошук шляхів уникнення або нейтралізації ризиків здійснюється за принципом, що кожний ризик має свою ціну, тобто в залежності від вартості ризику суб'єкт ЗЕД визначається з доцільністю існування того чи іншого ризику. Саме тому при організації та проведенні зовнішньоторговельної операції та при наявності ризику чітко усвідомлюються наслідки виявлення такого ризику митними органами або іншими державними контрольними органами.

Інший шлях нейтралізації ризиків регулювання зовнішньоекономічної діяльності: мінімум ризику — максимум прибутковості. Даний принцип може бути реалізований з урахуванням того положення, що ризики присутні і всієї сукупності ризиків уникнути неможливо. При цьому можна знайти шляхи подолання окремих ризиків, які мають найбільшу ціну, та здійснити економічне обґрунтування практичної реалізації даного принципу.

Відомо, що зовнішньоторговельна операція з товаром не передбачає, що сторони контракту є резидентами країн з адаптованими один до одного нормами національного митного законодавства, тому національні розбіжності тарифного та нетарифного важелів митного регулювання зовнішньоекономічної діяльності породжують ризики митного контролю та митного оформлення. Саме тому необізнаність або недостатня обізнаність експортера чи імпортера та перевізника про основні вимоги щодо процедур перетину митного кордону, виконання митних формальностей при оформленні експорту та імпорту товару, особливості митного контролю при перевезенні певних категорій товарів по національній митній території країни є джерелом виникнення ризиків, а це, відповідно, є наслідком недостатньої інформаційної підготовки всіх учасників зовнішньоторговельної угоди.

Як відомо, суттєвим джерелом виникнення ризику є непередбачувана учасниками зовнішньоекономічної операції зміна національного порядку та правил митного контролю та митного оформлення окремих видів товарів у країнах експорту, транзиту та імпорту, що тягне за собою порушення термінів

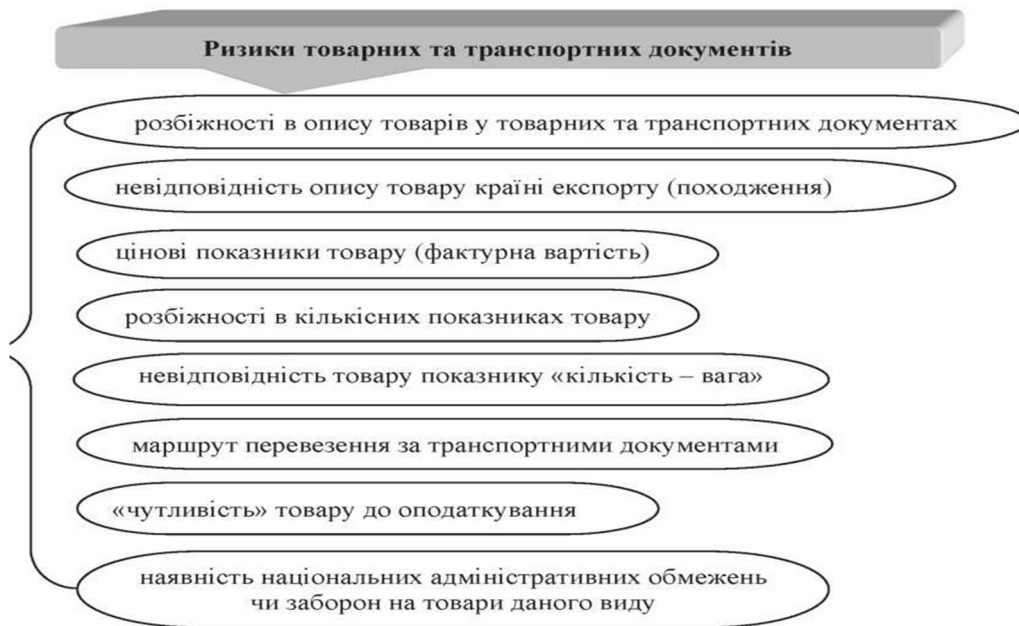
виконання зобов'язань за контрактом або унеможлиблює виконання перевезень товару та його митного оформлення. Таке джерело ризику є об'єктивним, бо не залежить від волі учасників угоди, але зменшити його негативний вплив на ефективність виконання зовнішньоторговельної операції можливо шляхом оперативного регулювання та обміну інформацією між учасниками ЗЕД.

Найчастіша помилка полягає в тому, що ототожнюються ризики митного контролю та митного оформлення з ризиками зовнішньоекономічної діяльності взагалі. Таке уявлення щодо походження ризиків не дозволяє оперативно впливати на їхній негативний прояв, тому що не визначеною лишається причина та не окреслені межі її виникнення. Для рішення проблеми виникнення ризиків у ЗЕД та усунення їхнього негативного впливу необхідно постійно систематизувати ризики за головним джерелом походження, а тільки потім вишукувати шляхи подолання.

Наслідками виникнення ризиків митного контролю та митного оформлення можуть бути втрата часу, фінансові збитки або складання протоколу про порушення митних правил, що, своєю чергою, призводить до адміністративного штрафу або до розгляду справи в суді, за рішенням якого може бути накладено адміністративний штраф на порушника або товар та транспортний засіб буде конфісковано на користь держави.

Походження ризиків митного контролю та митного оформлення залежить виключно від показників та властивостей об'єктів, що підлягають контролю. Перевізник, експортер та імпортер насамперед можуть бути резидентами «країн ризику», що викликає прискіпливу увагу з боку посадових осіб митних органів. По-друге, кожний із них може мати неодноразове або однократне грубе порушення митного чи податкового законодавства, крім того, до них можуть бути застосовані спеціальні державні санкції у вигляді обмеження чи тимчасової заборони ведення зовнішньоекономічної діяльності. Організація та проведення ЗЕД через посередника також викликають підвищену увагу митних органів та можуть бути джерелом ризику при здійсненні експорту чи імпорту товарів.

Зокрема, товарним та транспортним документам як джерелам виникнення ризиків у зовнішньоекономічній діяльності приділяється особлива увага, тому що ці документи вказують митним органам на певний перелік відомостей, які є основою для прийняття рішень посадовими особами та на застосування тих чи інших форм митного контролю. До сукупності ризиків товарних та транспортних документів можна віднести (рис. 7).

Рис.7. Ризики товарних і транспортних документів, що виникають при здійсненні імпорتنих операцій

Варто зазначити, що дані ризики можуть бути породжені суб'єктивними факторами та мати за мету отримання для даного товару певних цінових переваг на внутрішньому споживчому ринку. Крім того, джерелами наявності ризиків у товарних та транспортних документах можуть виступати ознаки пошкодження документів, орфографічні та лінгвістичні помилки, виготовлення одного документа різними шрифтами, наявність дописок, розбіжності та недоречності в датах виготовлення документів, відсутність відбитків необхідних штампів та печаток тощо.

Транспортний засіб може бути також джерелом ризиків митного контролю та митного оформлення, якщо:

- з його використанням уже робились спроби порушити митне та податкове законодавство;

- не внесено записи у відповідні документи щодо конструктивних змін транспортного засобу;
- передано транспорт у користування стороннім особам без належного документального оформлення;
- наявні розбіжності між фактичним власником та зазначеним у транспортних документах;
- наявні свіжопідфарбовані місця у вантажному відсіку.

Стосовно ризиків, які викликаються безпосередньо товарами, що переміщуються при здійсненні зовнішньоекономічної діяльності, то вони пов'язані з вимогами національної системи регулювання зовнішньої торгівлі. Також такі ризики стосуються тарифних і кількісних квот на експорт та імпорт певних видів товарів. Окрім того, існують переліки товарів, що заборонені до експорту, імпорту та транзиту. При цьому ці заборони викликані національними заходами безпеки населення та збереження навколишнього середовища.

Дані ризики можуть по-різному проявлятися на момент проведення митного контролю та митного оформлення товарів при здійсненні зовнішньоекономічної діяльності. Саме тому митний контроль при митному оформленні експорту товару починається із заяви митним органам точних відомостей щодо товару та мети такого переміщення. Відповідно до митного контролю, повинні бути надані товар, транспортний засіб, товарні та транспортні документи. Крім того, до митного контролю повинна бути подана заява (митна декларація), необхідні дозвільні документи, а також надані документи, що підтверджують сплату необхідних податків та зборів.

Відмітимо, що особливі ризики можуть бути сформовані внаслідок виникнення форс-мажорних обставин, а саме дорожньо-транспортної пригоди, виникнення несприятливих погодних умов, руйнування доріг та мостів та ін.

При імпорті товару з моменту в'їзду транспортного засобу з товаром на митну територію країни імпорту починають діяти не тільки інтернаціональні норми та правила проведення митного контролю та митного оформлення, але й національні, вплив яких може створювати додаткові джерела ризику при

ввезенні товару. Особливості заяви митному органу перевізником чи уповноваженою ним особою відповідного митного режиму ввезення товару та подання необхідних документів у відповідності до національного законодавства можуть породжувати низку ризиків. Дії зазначених національних факторів митного регулювання зовнішньоекономічної діяльності щодо ввезення товарів та транспортних засобів породжують ризики фінансових та часових витрат, що призводить до невиконання умов контракту. Ризики, що породжені перевезенням товару по митній території країни імпорту, тотожні ризикам перевезень товару по митній території країни експорту.

Завершення процедури перевезення товару перевізником передбачає його обізнаність про порядок та правила проведення національних митних формальностей, в іншому разі породжуються ризики неналежного виконання зобов'язань по доставці товару до митниці призначення.

Окремо можна визначати дії митного органу, що пов'язані з уточненням цінових показників товару та визначенням його митної вартості, що є базою для оподаткування. Ці проблеми, пов'язані з митним оформленням товару, породжують найзначніші за своїми наслідками ризики експортера та імпортера щодо здійснення зовнішньоекономічної діяльності.

Пошуки шляхів уникнення або нейтралізації ризиків суб'єктами щодо митного регулювання зовнішньоекономічної діяльності на етапах планування та проведення зовнішньоекономічних операцій повинні здійснюватись за принципами «кожний ризик має свою ціну» та «мінімум ризику — максимум прибутковості», що дасть змогу попередньо усвідомити та обчислити економічні наслідки виявлення ризиків та вжити доцільних кроків по зменшенню їхнього негативного впливу на прибутковість кожної окремої операції.

Отже, ризики ведення зовнішньоекономічної діяльності становлять комплекс взаємопов'язаних ризиків, що утворюються з контрактних ризиків та ризиків проведення розрахунків за зовнішньоторговельними операціями з товаром, ризиків перевезень, ризиків митного контролю та митного оформлення. Ці види ризиків мають суб'єктивні чи об'єктивні джерела походження та мають прояв у вигляді порушень митних правил унаслідок

умисних чи не умисних дій із боку учасників здійснення зовнішньоекономічної діяльності. Зазначимо, що нехтування вимогами митних органів до перевезень товарів, що перебувають під митним контролем, і є джерелами породження ризиків міжнародного перевезення товарів. Шляхами подолання ризиків валютних розрахунків є обачливий вибір валюти платежів, форми та умов проведення оплати, внесення застережень щодо можливого коливання курсу валюти платежів, порядок та умови застосування до контрагента угоди фінансових санкцій за неналежне виконання умов контракту тощо.

Саме тому подолання ризиків ведення митного регулювання зовнішньоекономічної діяльності повинно передбачати визначення первинних джерел їхнього походження, ступеню впливу на зовнішньоекономічну діяльність та альтернативного набору шляхів їхнього подолання. Суб'єктам зовнішньоекономічної діяльності доцільно поряд із плануванням зовнішньоекономічної діяльності здійснювати попередній аналіз таких планів на наявність джерел ризиків та визначати можливі шляхи їхнього подолання, а державним контрольним органам необхідно визначати можливі джерела ризиків ведення зовнішньої торгівлі та оцінювати їхній вплив із метою захисту економічних інтересів кожного окремого підприємця та країни в цілому.

ВИСНОВКИ

Підбиваючи підсумки дослідження, зазначимо, що варто наголосити на наступних висновках, узагальненнях та пропозиціях.

1. Існуючі методи регулювання зовнішньої торгівлі можна розділити на тарифні (митні), що ґрунтуються на використанні митних тарифів, та нетарифні - квоти, ліцензії, субсидії, демпінг та ін. Тарифні методи за своєю суттю є економічними й діють через ринковий механізм, тим самим вони спрямовані на здешевлення експорту, подорожчання імпорту, і впливаючи таким чином на фінансові результати діяльності учасників ЗЕД. Мета митно-тарифного регулювання полягає у покращенні конкурентних умов в імпортуючій країні та захисті національної промисловості, здоров'я населення, охороні навколишнього середовища, моралі, релігії і національній безпеці.

До основних інструментів впливу на обсяги, динаміку та структуру імпорту належать: ліцензії та квоти, «добровільне» обмеження експорту, встановлення мінімальних імпортних цін, імпортні податки, імпортні депозити, компенсаційні мита, антидемпінгові мита, технічні бар'єри, адміністративні формальності, валютні курси та валютні обмеження.

Основними інструментами регулювання експорту є митно-тарифні засоби та кількісні обмеження, а з метою стимулювання експортного виробництва та експорту вживається широка група заходів, дія яких ґрунтується на наданні національним суб'єктам господарювання певних пільг: податкових, кредитних, зі страхування та організаційно-інформаційної підтримки.

2. За характером впливу на об'єкт регулювання інструменти регулювання зовнішньої торгівлі поділяються на дві групи: адміністративні та економічні. Адміністративні методи мають прямий, юридично зафіксований, заборонний або дозволяючий характер і базуються на розроблених національних законах, підзаконних актах, інструкціях, положеннях відповідних структур державної влади. На відміну від адміністративних, економічні методи мають непрямий характер, тобто не регламентують дії, а впливають на економічні інтереси

суб'єктів економічної діяльності шляхом фінансових, валютно-кредитних та організаційних механізмів.

Митне регулювання — комплекс заходів та інструментів впливу на міжнародну торгівлю, що реалізуються через митну систему. Оскільки ці заходи підпорядковані меті зовнішньоторговельної політики, то їх називають митною політикою. Митне регулювання здійснюється за допомогою нижченаведених складових: митний тариф; митні платежі; митні процедури.

3. Перевищення обсягів імпорту над експортом з ЄС в Україні у 2007-2015 рр. спостерігається майже за всіма розділами Української класифікації товарів зовнішньоекономічної діяльності (УКТЗЕД).

Для 2005-2009 рр. притаманна тенденція до зміцнення позицій європейської продукції на внутрішньому ринку України при низьких темпах збільшення обсягів експорту відповідних товарів до країн-членів ЄС. Зростання високо-технологічного імпорту з Євросоюзу супроводжувалось нарощуванням обсягів українського експорту продукції з низькою доданою вартістю.

У кризовому 2009 р стрімке скорочення імпорту в Україну з країн ЄС за всіма товарними групами, за винятком жирів та олії рослинного і тваринного походження, пояснювалось девальвацією гривні, що зробила імпорт менш доступним, призвела до загального скорочення доходів економічних суб'єктів за умов падіння виробництва, обмеження доступу до фінансових ресурсів та зменшення притоку іноземного капіталу.

Надходження до Державного бюджету України податків на міжнародну торгівлю та зовнішні операції становили 40300,8 млн. гривень.

Найбільшу питому вагу в цих надходженнях має ввізне мито (99 відсотків), обсяг надходжень якого до бюджету за результатами 2015 року дорівнював 39881,0 млн. грн., що становить 106,6 відсотка затвердженого показника на рік (зі змінами).

Розвиток зовнішньоторговельної сфери України відбувається достатньо динамічно. Водночас вітчизняна зовнішньоторговельна сфера через свою недосконалість не здатна адекватно реагувати на наявні потужні внутрішні та зовнішні виклики, що генерує вагомі загрози економічній безпеці держави. У

складних політично-економічних умовах, що переживає Україна, гостро окреслилися накопичені за попередні роки проблеми системного характеру, пов'язані із забезпеченням зовнішньоторговельної безпеки, до яких слід віднести:

- гальмування процесів структурної перебудови вітчизняної економіки, високий рівень імпортозалежності та значну технологічну відсталість виробничо-промислового комплексу, що унеможлиблює стратегічне позиціонування вітчизняних виробників на зовнішніх ринках товарів та послуг згідно з національними інтересами;

- високий рівень товарної концентрації експортно-імпортних операцій, що зумовлює високу чутливість економічної системи навіть до незначних коливань кон'юнктури зовнішніх ринків;

- деформації товарної структури імпорту та експорту та їх незбалансованість, що свідчить про необхідність невідкладних кроків щодо формування цільової системи заходів державного регулювання та стимулювання зовнішньоекономічної діяльності для подолання накопичених економічних проблем держави загалом.

Подолання наявних проблем у зовнішньоторговельній сфері має бути забезпечене у спосіб створення сприятливих умов для реалізації національних інтересів у сфері зовнішньої торгівлі. Своєю чергою, виважена державна політика у цій сфері дозволить посилити економічну безпеку держави. Її першочергові заходи диктуються реалізацією євроінтеграційного курсу України і мають бути спрямовані на підвищення якісних характеристик продукції вітчизняних виробників, впровадження в національній економіці європейських норм та стандартів, розвиток та поглиблення економічного партнерства з країнами - членами ЄС.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Митний кодекс України з останньою ред. від 23.07.2014 р. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: [http:// zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4495-17](http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4495-17)
2. Закон України "Про зовнішньоекономічну діяльність" з останньою редакцією від 19.04.2014 р. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: [http:// zakon2.rada.gov.ua/laws/show/959-12](http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/959-12)
3. Універсальний тлумачний словник української мови [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.slovnuk.net/about/>
4. Міжнародна економіка: підручник / За ред. В.М. Тарасевича. — К.: Центр навчальної літератури, 2006. — 224 с.
5. Решетніченко А.В. Теорія управління процесами митно-тарифних відносин / А.В. Решетніченко // Вісник Академії митної служби України. Сер.: Державне управління. — 2010. — № 2. — С. 29—34.
6. Войтов С. Еволюція митно-тарифного регулювання в контексті розвитку світової цивілізації [Електронний ресурс] / С. Войтов // Вісник Київського національного торговельно-економічного університету. — 2013. — № 2. — С. 70—84.
7. Березовська О.В. Сутнісно-понятійний підхід до визначення митно-тарифного регулювання як інструменту державного управління зовнішньою торгівлею / О.В. Березовська // Актуальні проблеми державного управління, педагогіки та психології. — 2013. — Вип. 2. — С. 16—19.
8. Карпенко Г.Л. Історія трансформації Митного тарифу України / Г.Л. Карпенко // Митна справа. — 2014. — № 2. — С. 21—26.
9. Петруня Ю.Є., Єдинак В.Ю., Бугай Я.В. Особливості регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні за допомогою митного тарифу // Економіка та держава. - № 1. - 2015. - с.76-85.
10. Левко М. М. Деякі аспекти митного регулювання зовнішньоекономічної діяльності в умовах асоціації з ЄС / М.М. Левко // Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. - №2. - 2014. - с.60-71.

11. Закон України від 16.04.1991 № 959-XII; поточна редакція від 19.04.2014 на підставі 1170-18 // Верховна Рада України [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua>
12. Митний кодекс України: від 13.03.2012 № 4495-VI; поточна редакція від 27.09.2014 на підставі 1636-18 // Верховна Рада України [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/4495-17>
13. Про Митний тариф України: Закон України від 19.09.2013 № 584-VII // Верховна Рада України [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/584-18>
14. Бидик А. Г. Основні умови використання інструментів митного регулювання в практичній діяльності митних органів / А. Г. Бидик // Актуальні проблеми розвитку економіки регіону. - 2011. - № 2 [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.pu.if.ua/depart/Finances/resource/file/%D0%97%>
15. Шульга М. Г. Нетарифні заходи регулювання в зовнішньоекономічних відносинах / М. Г. Шульга // Національний юридичний університет ім. Я. Мудрого [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://nauka.jur-academy.kharkov.ua/index.php?option=>
16. Мацьків В. В. Теоретичні основи фінансового регулювання зовнішньоекономічної діяльності суб'єктів господарювання / В. В. Мацьків // Актуальні проблеми розвитку економіки регіону. - 2011. - № 2 [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.pu.if.ua/depart/Finances/resource/file/>
17. Стеценко Ж. В. Державне регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні / Ж. В. Стеценко // Економічний вісник Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут». - 2008 [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://economy.kpi.ua/>
18. Двигун С. М. Розвиток механізмів державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності України / С. М. Двигун // Електронне наукове фахове видання «Державне управління: удосконалення та розвиток» [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.dy.nauka.com.ua/?op=1&z=488>
19. Статистичний щорічник України за 2015 рік; Держкомстат України / за ред. О. Г. Осауленка. - К.: ТОВ «Август Трейд», 2016. - 552 с.